ประเภท CQI : Poster Presentation

ชื่อเรื่อง : **สัญญาณไฟจราจรแจ้งเตือนสำหรับผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบ**

ชื่อหน่วยงาน : จิตเวชและยาเสพติด (รพ.แม่ลาน)

ผู้นำเสนอ : นางสาวสาลีปะห์ ฮูลู พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

๑.บทนำ:โรคจิตเภทเป็นโรคที่มีความผิดปกติของสมอง แสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ที่มีระดับความรุนแรงที่หลากหลาย และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าโรคจิตเภทพบมากเป็นอันดับ๑ของงานจิตเวชและยาเสพติด ผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการวินิจฉัยโรคโดยแพทย์เป็นจำนวน ๑๓๕ ราย และพบว่ามีระยะเวลาเจ็บป่วยอยู่ในช่วง ๗ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง ๒๕-๔๔ปี จากการเก็บข้อมูล ๓ปี ย้อนหลัง (ปีงบ๒๕๖๑-ปัจจุบัน) มีผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบ จำนวน ๒๕ ราย และได้ส่งตัวเพื่อรักษาต่อรพ.จิตเวชปัตตานี จำนวน ๑๙ คน พบว่าเป็นผู้ป่วยคนเดิมๆซ้ำๆที่มีอาการกำเริบ โดยปัจจัยที่สำคัญคือขาดยา รักษาไม่ต่อเนื่อง ไม่มีผู้ดูแลหลัก ผู้ป่วยใช้สารเสพติดร่วมด้วย และปัจจัยกระตุ้นทำให้ผู้ป่วยเครียด เดิมผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบทางคลินิกจิตเวชจะมีการติดตามลงเยี่ยมบ้านพร้อมเครือข่าย เพื่อประเมินอาการทางจิต โดยใช้แบบประเมินติดตามอาการทางจิต ๙ ด้าน จากการดำเนินงานไประยะหนึ่งพบว่าหลังจากใช้แบบประเมิน ๙ ด้าน พบว่าแต่ละด้านไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้ทั้งหมด โดยสภาพของบริบท มีข้อจำกัดของแต่ละด้าน ทำให้มีความยุ่งยากในการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการทางจิตกำเริบ จึงได้มีการทบทวนการนำไปปฏิบัติและรายละเอียดของเกณฑ์ เพื่อให้มีความเฉพาะและชัดเจนมากขึ้น หน่วยงานจิตเวชจึงเล้งเห็นความสำคัญของปัญหาจึงได้พัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่มีอาการกำเริบ โดยใช้เครื่องมือประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง (OAS) นำมาปฏิบัติเพื่อประเมินสัญญาณเตือนระดับความรุนแรงของอาการโดยแบ่งตามกลุ่มสีเขียว/เหลือง/แดง สามารถจัดการดูแลช่วยเหลือตามเกณฑ์ระดับความรุนแรง เพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ขณะปฏิบัติงาน และผู้ป่วยได้รับการตอบสนองดูแลรักษาได้อย่างรวดเร็วทันที

๒.วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

๑.เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถประเมินระดับความรุนแรงของอาการทางจิตได้

๒.เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลรักษา ตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว

๓.ลดอาการกำเริบของผู้ป่วยโรคจิตเภท

๓.วิธีการดำเนินงานการพัฒนา

๑.ทะเบียนเก็บข้อมูลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบ

๒.แบบประเมินระดับพฤติกรรมความรุนแรงและอาการของผู้ป่วย SIM-V โดยใช้แบบประเมินOAS (แบ่งตามกลุ่มสีเขียว/เหลือง/แดง)

๓.แนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่อาการกำเริบ แบ่งแยกตามระดับความรุนแรงกลุ่มสีเขียว/เหลือง/แดง ดังนี้

๓.๑ การดูแลผู้ป่วยกลุ่มสีเขียว คือ เฝ้าระวังสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด/ดูแลรักษาตามสภาพปัญหาและให้ได้รับยาสงบอาการร่วมด้วย /ต้องจัดการภายใน ๒๔ ชม./จำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้าน นัดติดตามอาการภายใน ๒ สัปดาห์ - ๑ เดือน หากผู้ป่วยไม่มาตามนัดจะมีทีมติดตามประสานเครือข่ายภายใน ๑ อาทิตย์ และแจ้งข้อมูลผ่านไลน์กลุ่ม Line Psycho maelan

๓.๒ การดูแลผู้ป่วยกลุ่มสีเหลือง คือ จัดการให้ผู้ป่วยสงบอาการ (Restrain) /ดูแลให้ได้รับยาสงบอาการ /ประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจ ๑๙๑ / ต้องจัดการภายใน ๒ ชม. / ผู้ป่วยที่สามารถควบคุมตนเองได้ พิจารณาจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้าน และนัดติดตามอาการทุก ๒ อาทิตย์ และประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว OAS การให้ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยและญาติในเรื่องแผนการดูแล

รักษาการแก้ไขปัญหาตามสภาพที่เกิดขึ้นและติดตามต่อเนื่องในชุมชนพร้อมทีมเครือข่าย กรณีผู้ป่วยมีความยุ่งยากซับซ้อนมีการประสานรพ.เครือข่ายจิตเวชปัตตานีเพื่อวางแผนการดูแลรักษาต่อไป

๓.๓ การดูแลผู้ป่วยกลุ่มสีแดง คือ จัดการให้ผู้ป่วยสงบอาการ (Restrain) /ดูแลให้ได้รับยาสงบอาการ / ประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจ ๑๙๑ /พิจารณาส่งต่อกรณีผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จนเกิดอันตรายต่อตนเอง หรือผู้อื่น หรือทรัพย์สิน / ต้องจัดการทันทีทันใด กรณีผู้ป่วยมีการจำหน่ายกลับสู่ชุมชน ประสานทีมลงติดตามเยี่ยมบ้านพร้อมเครือข่ายทุก ๑ อาทิตย์ เพื่อประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวOAS และรายงานข้อมูลแก่เครือข่ายเพื่อวางแผนการติดตามทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของผู้ป่วยแต่ละราย

๔.ระบบการติดตามเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านและในชุมชน ร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อเฝ้าระวังความเสี่ยง ติดตามดูแลผู้ป่วยและประเมินผลร่วมกับเครือข่ายทุก ๑ เดือนติดต่อกัน ๖ เดือน

๔.ผลการดำเนินงาน : ผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบได้รับการประเมินโดยใช้แบบประเมินระดับความรุนแรงแบ่งแยกตามเกณฑ์สีแดง/เหลือง/เขียว ตั้งแต่เดือนต.ค.๖๓ – มี.ค.๖๔ ปีงบ ๒๕๖๔จำนวน ๒๕ รายดังนี้

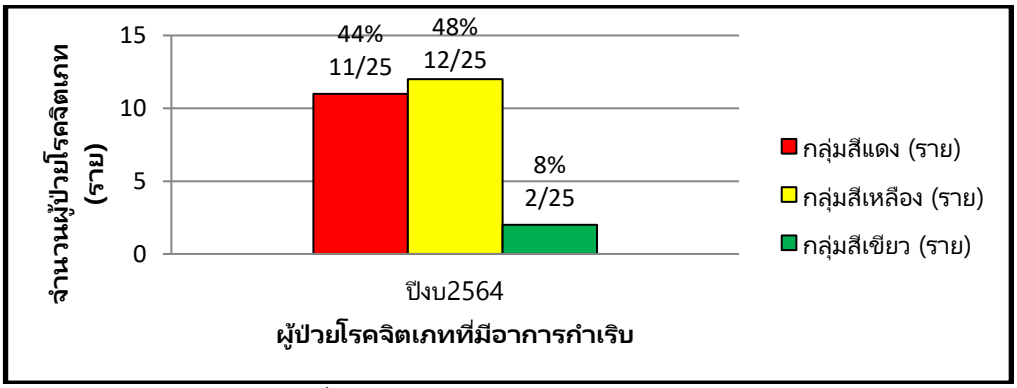

ผลการดูแลติดตามผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบ หลังจากได้รับการดูแลช่วยเหลือตามเกณฑ์ระดับความรุนแรงตามกลุ่มสีแดง/เหลือง/เขียว ติดตามทุก ๑ เดือนติดต่อกัน ๖ เดือน ดังนี้

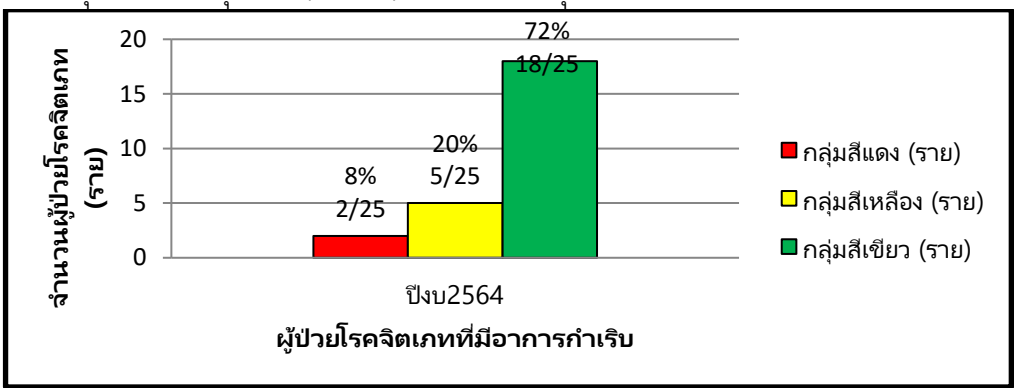

๕.วิจารณ์: การใช้แบบประเมินความระดับรุนแรงเพื่อแบ่งแยกระดับความรุนแรงตามกลุ่มสีแดง/เหลือง/เขียว สำหรับผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบ ผู้ป่วยได้รับการรักษาตอบสนองอย่างเร่งด่วน และเจ้าหน้าที่มีความปลอดภัยมากขึ้น สามารถจัดการดูแลช่วยเหลือตามเกณฑ์ระดับความรุนแรงได้อย่างเหมาะสม

๖.สรุป: เจ้าหน้าที่สามารถใช้แบบประเมินเพื่อแยกเกณฑ์ระดับความรุนแรงของผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีอาการกำเริบได้ และผู้ป่วยได้รับการดูแลช่วยเหลือ ตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้ป่วยโรคจิตเภทมีอาการกำเริบลดลง

๗.เอกสารอ้างอิง :คู่มือแนวทางการดูแลผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง(SMI-V) กรมสุขภาพจิต